

■ Неасабісты суб'екты

Чырваналісты фундук

ПЕРШАЕ што зрабіла, прыехаўшы пасля зімы ў вёску, яшчэ не заходзячы ў хату, — пайшла цікавіцца, як там мой гадаванец, ці не змёрз у калядны трыццаціградусны мароз. Ужо за некалькі крокаў убачыла: жывы. Цягне ўгару ладныя ўжо галінкі з чырванаватымі пупышкамі, якія тыдні праз два засвецяцца сярод маладой зеляніны барвова-аксамітных цяпельцамі.

Гэткае дзіва — куст з цёмна-барвовым лісцем, якое зелянее толькі пад восень, калі ўжо яму час ападаць (імя яму, паводле навукі, — чырваналісты фундук), — з'явілася ў маім двары ажно з Гомельшчыны, з Буда-Кашалёўскага раёна. Гэта Юрый Кавалёў, прачытаўшы развагі пра тое, што на лецішчах мы апошнім часам адчуваем сябе не гаспадарамі, што садзяць агарод, каб пракарміцца, а мічурынцамі, якія на ўчастку пастаянна эскперыментуюць, прыслаў мне пазамінулай вясной гэты вобразны адказ — эксперыментуй, маёйляў. Пасылка з акуратна запакаваным парасткам дайшла паспяхова, карэньчыкі ў яго разам з зямлёй былі адмыслова абгорнутыя ў цэлафан. Фундук дачакаўся канца красавіка на балконе мінскай кватэры і ўжо ў першае сваё лета невялікім барвовым вогнішчам пасярод вясковага двара здзіўляў цікаўных аднавяскоўцаў і дачнікаў...

Юрый, які ўважліва чытае «Звязду», даволі часта піша мне на электронны адрас. І гэтыя пісьмы-водгукі, пісьмы-развагі прыносяць адчуванне далучанасці да жыцця людзей, якіх ніколі не бачыла і не ведаю асабіста. Дзякуючы гэтым пісьмам, я ведаю, напрыклад, што ў тых мясцінах на Гомельшчыне летась і пазалетась было мала дажджоў, з-за чаго (а яшчэ і меліярацыя дапамагла) высахлі рачулки і балацявіны, а буслы, якіх там спрадвеку

сялілася шмат, засталіся без ежы. І вяскоўцы з болей назіралі, як выкідваюць бацькі з гнёздаў «лішніх» птушанят, як галодныя птушкі, бы хатнія, просяць у людзей есці (Юрый прыслаў відэа — ён скарміў буслам, якія зляцелі з гнязда на падворак, увесёў улоў рыбы)... Як насамрэч даўно знаёмая, паўстае з яго допісаў бабуля са смешнай вясковай мянушкай, якая сумуе па родных мясцінах, калі дачка забірае яе ў горад... І разам з месцічамі хвалюешся за тую ліпавую алею, якую маглі спілаваць, бо тыя, хто адказвае за добраўпарадкаванне, «купілі новую адмысловую бензапілу і трымер, і ўжо свярбяць рукі...»

А з яшчэ адным чытачом, Сяргеем (ён менавіта так сціпла прадставіўся: Сяргей, 54 гады, нарадзіўся ў Слоніме, пасля палітэха працуе на вытворчасці ў Мінску), мы завочна разважаем і дыскутуем пра стан роднай мовы. Ён у сваіх выказваннях катэгарычны: «Гэта тое самае, калі смяротна хвораму дактары кажуць: «Вам нікто не запрещает выживать, но лечить не будем». А мове патрэбны рэанімацыйныя мерапрыемствы ў выглядзе змены кананадаўства, а «мы самі зробім» — ужо надта позна... Мы можам толькі «думаць пра цябе», бо «размаўляць ужо няма з кім». Сяргей з болей піша пра тое, што нават у вёсцы «верасень стаў сенцябром, а бэз — сирэньню», што ў Мінску кавярні памяншлі свае назвы з беларускіх на замежныя: «Батлейка» стала «Фрэшам», «Крыніца» — «Айсбергам», «Бульбяная» — «Штолле»... А на маю заўвагу аб тым, што не варта скрушна ўздыхаць, адказаў зноў жа катэгарычна і ўпэўнена: «Я не скрушна ўздыхаю, я размаўляю — мовай», і ад гэткай упэўненасці і катэгарычнасці ажно пасвятлела на душы.

А вось у лісце спадара Аляксандра Матошкі з Ра-

сонскага раёна — пытанні больш «прыземленыя», але не менш праблемныя і надзённыя. «Мне як матацыклісту асабліва «падабаецца» стандарт на гравійныя дарогі. Гэта калі цябе і пылам, і гразю абдадуць падчас паездкі (у залежнасці ад надвор'я)». Дапытлівы чытач зрабіў разлік з магутнасці рухавіка транспартных сродкаў і прыйшоў да высновы, што, калі кіравацца гэтым разлікам, «за допуск да ўдзелу ў дарожным руху матацыклісты павінны плаціць у чатыры з паловай разы больш, чым аўтамабілісты... Няўжо матацыкл, дазволенай масай 260 кг, разбівае дарогу больш, чым аўтамабіль, дазволенай масай 1400 кг?..» У тым жа допісе ён дзеліцца яшчэ адным крытычным назіраннем: «Давялося неяк удзельнічаць у нарыхтоўцы яловых галінак для грамадскага статка адной гаспадаркі. Галінкі нарыхтоўвалі на дзялянцы лягаса. Здаецца, усё па-гаспадарску: і лес высякаецца, і нейкая частка хвой прыбіраецца. Але ж у той гаспадарцы галінкі гэтыя няма чым здрабняць. Яловыя ж цэлыя нават ласі, не тое што каровы, не ядуць. Колькі каштавала гэта «карысць» — ніхто не падлічыў»...

У ПІСЬМАХ — штрыхі, адценні, паводле якіх уяўляеш чытачоў, якія табе пішуць, і радуешся, і ганарышся, што яны такія ў тваёй газеты ёсць. Наталля Лапіна з Пастаўскага раёна так распавяла пра паездку ў Мінск сваёй сямяі: «Са сталіцай мы пазнаёміліся бліжэй толькі мінулым летам з нагоды паступлення на вучобу ў Мінск нашай малодшай дачкі. (Мы з мужам і двое старэйшых дзяцей атры-

малі адукацыю ў Віцебску.) Аформіўшы ўсе неабходныя дакументы ў каледж, вырашылі перш за ўсё наведаць Нацыянальную бібліятэку...» (Не «Макдональдс», не парк забаў — бібліятэку! І хто абвінаваціць мяне ў нясціпласці, калі скажу, што чытачы ў «Звязды» — самыя-самыя?)

І самыя цікавыя камандзіроўкі, і самыя жыццёвыя матэрыялы заўжды атрымліваліся менавіта дзякуючы чытацкай пошце. З Нінай Маркаўнай Захарэвіч з Пастаў (на жаль, яе ўжо няма сярод жывых) мы калісьці прадзіраліся праз зараснікі старых могілак у Дунілавічах, каб знайсці магілу дзяўчыны, якая стала гераіняй народнай надзвычай папулярнай у тых мясцінах песні. Тэрэса Станіславаўна Ляшчынская з Воранава падказала ў допісе ў рэдакцыю адрас чалавека, які першы ў краіне пачаў вырошчваць жэньшэнь у прыродных умовах...

Можна згадваць яшчэ мясціны і імёны і кожны раз дзякаваць журналісцкаму лёсу за тое, што звёў з такімі цікавымі неабыхавымі людзьмі, дакладней, за тое, што прывёў у газету, якую гэтыя цікавыя неабыхавыя людзі чыталі і працягваюць чытаць і лічаць сваёй. І спадзявацца, што гэты лёс будзе літасцівы і што так яно будзе і надалей.

ТАКОЕ вось крыху нягэбравнае амаль прызнанне ў любові нечакана атрымалася. Зрэшты, здаецца, я ўжо здагавалася, што менавіта так і выйдзе, яшчэ толькі набіраючы першыя словы, якія здаліся вельмі прывабнымі для загалюка: «Чырваналісты фундук»...

Алена ЛЯЎКОВІЧ.
alena@zviazda.by

СЁННЯ

Сонца

	Усход	Захад	Даўжыня дня
Мінск —	6.11	20.10	13.59
Віцебск —	5.58	20.02	14.04
Магілёў —	6.01	20.00	13.59
Гомель —	6.01	19.53	13.52
Гродна —	6.26	20.24	13.58
Брэст —	6.30	20.21	13.51

Месяц

Поўня 11 красавіка.
Месяц у сузор'і Стральца.

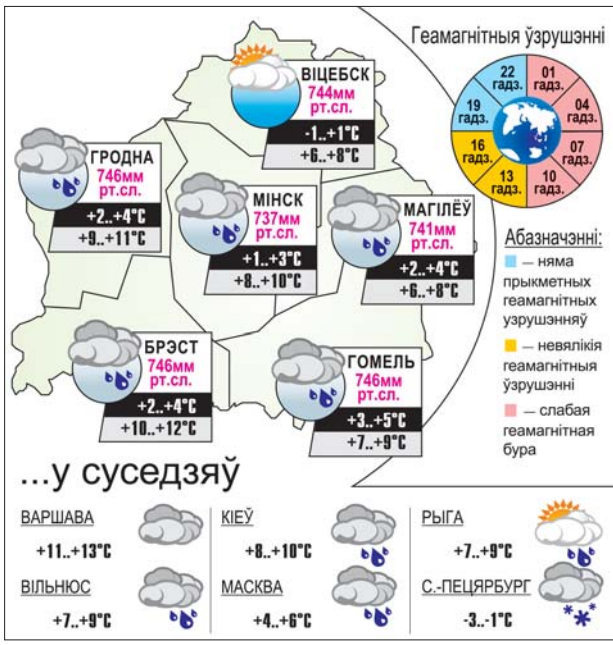
Імяніны

Пр. Марыі, Абрама, Макара, Сяргея, Яфіма. К. Бернарды, Валерыі, Марты, Юстыны, Вальярыяна, Германа, Максіма.

Фота Марыны БЕГУНКОВАЙ.

ЗАЎТРА

УП «Мінская волна»
220039, г. Мінск, ул. Чкалова, д. 5
Рекламная служба: (017) 228-13-44
e-mail: reklamamv@mail.ru
www.mvradio.by

радио

97,4 FM - Минск, Логойск, Смолевичи, Жодино
102,4 FM - Мінск
102,6 FM - Крупскі
104,8 FM - Котляны, Столінскі, Несанж, Клецкі, Баранавічы
104,2 FM - Борисов
105,3 FM - Сомарскі, Слуцкі, Любін
105,5 FM - Баранавічы, Церахавічы
106,6 FM - Стары Дзяткі 107,4 FM - Мінск

Хорошее радио — для хороших людей!

УНП 690262864

Даты | Падзеі | Людзі

14 КРАСАВІКА

1862 год — 155 гадоў таму нарадзіўся Пётр Аркадзевіч Сталыпін (1862—1911), расійскі дзяржаўны дзеяч, міністр унутраных спраў і старшыня Савета Міністраў (з 1906 г.), вядомы рэформатар дарэвалюцыйнай Расіі. У 1902 годзе ён быў прызначаны гродзенскім губернатарам. Па яго ініцыятыве ў Гродне былі адкрыты рамеснае, жаночае прыходскае і двухкласнае яўрэйскае вучылішчы. Была заснавана імянная стыпендыя для найлепшых вучняў Гродзенскай мужчынскай гімназіі.

1880 год — нарадзіўся (г. Слуцк) Язэп Дыла, беларускі пісьменнік, грамадскі дзеяч. У 1903—1904 гадах працаваў у Мінску ў рэдакцыі газеты «Северо-Западный край». У 1919 годзе — у складзе Часовага рабоча-сялянскага савецкага ўрада Беларусі, у 1921—1924 гадах — на розных кіруючых пасадах у Мінску. З 1924 года — правадзейны член і вучоны сакратар Інбелкульту, у 1925—1927 гг. — дырэктар БДТ-1, затым дырэктар Інстытута па вывучэнні мастацтва, працаваў у Белдзяржкіно. У 1930 годзе рэпрэсаваны. Жыў і працаваў у Саратаве. Рэабілітаваны ў 1957-м. Аўтар драматычных твораў «Панскі гайдук», «Юнак з Крошына», «Падуанскі студэнт», рамана «На шляху з варагаў у грэкі»,

аповесцяў, успамінаў пра Я. Купалу і Я. Коласа і літаратурна-крытычных артыкулаў. Памёр у 1973 годзе.

1902 год — нарадзіўся Якаў Уладзіміравіч Смушкевіч, военачальнік, двойчы Герой Савецкага Саюза, генерал-лейтэнант авіяцыі. З 1919 года на Заходнім фронце, у час савецка-польскай вайны (1920) удзельнічаў у баях пад Баранавічамі, ва ўзяцці Смалгонскага ўмацаванага раёна. З 1922 года — у авіяцыі: камісар эскадрыллі (Мінск), камісар, начальнік паліт-аддзела, камандзір авіябрыгады ў Віцебску (1926—1936). Удзельнік баёў у Іспаніі на баку рэспубліканцаў. У 1939 годзе камандаваў авіягрупай падчас баёў на р. Халхін-Гол. Удзельнік паходу Чырвонай Арміі ў Заходнюю Беларусь у 1939 годзе, савецка-фінскай вайны. У 1941 годзе арыштаваны і расстраляны. Рэабілітаваны ў 1954 годзе.

1912 год — «Тытанік», брытанскі пароход кампаніі «Уайт Стар Лайн», найбуйнейшы пасажырскі лайнер свету на момант сваёй пабудовы, падчас першага рэйса ноччу з 14 на 15 красавіка 1912 года сутыкнуўся з айсбергам і праз 2 гадзіны 40 хвілін затануў. На борце знаходзіліся 1316 па-

сажыраў і 908 членаў экіпажа, усяго 2224 чалавекі. З іх выратаваліся 711 чалавек, загінулі 1513. Абломкі гіганцкага судна выявіла ў 1985 годзе на дне Атлантыкі каля вострава Ньюфаўндленд на глыбіні амаль 4 тысячы метраў экспедыцыя пад кіраўніцтвам амерыканскага даследчыка Роберта Баларда.

1977 год — у в. Раўбічы Мінскага раёна заснаваны Музей беларускага народнага мастацтва. З 2001 года — філіял Нацыянальнага мастацкага музея Беларусі. Адкрыты для наведвальнікаў 12 снежня 1979 года. Пастаянная экспазіцыя музея размешчана ў вялікай зале і дзвюх прыбудовах. Яна падзелена на дзве часткі: традыцыйнае мастацтва XVII — 1-й паловы XX ст. і сучаснае — з 1960—1970-х гадоў. У экспазіцыі — тканыя вырабы, прадметы хатняга ўжытку. Тут прадстаўлены вырабы з в. Неглюбка Веткаўскага і Моталы Іванаўскага раёнаў, ганчароў з пасёлка Івянец Валожынскага раёна і інш.

Было сказана

Янка БРЫЛЬ, народны пісьменнік Беларусі: «Важней за ўсё — правільна думаць і адчуваць, не шкадуючы сябе дзеля праўды, бачачы сваё месца ў жыцці, сваю работу, свой абавязак і сваю віну».

ЗВЯЗДА БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА

ЗАСНАВАЛЬНІКІ: Савет Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Палата прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь

РЕГІСТРАЦЫЙНАЕ ПАСВЕДЧАННЕ НУМАР 2 АД 17 ЛЮТАГА 2009 ГОДА, ВЫДАДЗЕНАЕ МІНІСТЭРСТВАМ ІНФАРМАЦЫІ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ.

Дырэктар — галоўны рэдактар СУХАРУКАЎ Павел Якаўлевіч.

РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ: Н. ДРЫНДРОЖЫК, Н. КАРПЕНКА (першы намеснік галоўнага рэдактара), А. ЛЯЎКОВІЧ (першы намеснік дырэктара), М. ЛІТВІНАЎ (намеснік галоўнага рэдактара), В. МЯДЗВЕДЗЕВА (намеснік галоўнага рэдактара), А. КЛЯШЧУК, Н. РАСОЛКА, С. РАСОЛКА, А. СПАНЕЎСКІ (намеснік галоўнага рэдактара), В. ЦЕЛЯШУК.

Выдавец — Рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова «Выдавецкі дом «Звязда».

НАШ АДРАС: 220013 г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а.

ТЭЛЕФОНЫ ў МІНСКУ: прыймны — 287 19 19 (тэл./факс); аддзелаў: лісьмаў — 287 18 64, маркетынгу — 284 44 04, бухгалтэрыі: 287 18 81.

Аўтары апублікаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць фактаў, іх меркаванні не з'яўдаюцца супадзеннем з меркаваннем рэдакцыі. Рэдакцыя па сваім меркаванні адбірае і публікуе адрасаваныя ёй пісьмы. Перадрук матэрыялаў, апублікаваных у «Звяздзе», толькі з дазволу рэдакцыі.

http://www.zviazda.by;
e-mail: info@zviazda.by,
(для зваротаў): zvarot@zviazda.by

Матэрыялы, пазначаныя гэтым значком,носяць рэкламны характар. Адказнасць за змест рэкламы нясуць рэкламадаўцы.

Газета адрэдагавана ў Рэспубліканскім унітарным прадпрыемстве «Выдавецтва «Беларускі Дом друку». ЛП № 02330/106 ад 30.04.2004. 220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Выходзіць 5 разоў на тыдзень.

Тыраж 20.008. Індэкс 63850. Зак. № 1441.

Нумар падпісаны ў 19.30 13 красавіка 2017 года.

ПРЫЁМ тэл./факс: 287 17 79, РЭКЛАМЫ e-mail: reklama@zviazda.by

М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12